

Cynllun Iaith Gymraeg
Adroddiad Cynnydd Ebrill 2023 –
Mawrth 2024

Cyflwyniad

Pwrpas yr adroddiad hwn yw amlinellu'r cynnydd sydd wedi'i wneud wrth ddarparu ein gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg ystod y 12 mis diwethaf, yn unol â'n Cynllun Iaith Gymraeg (CIG).

Cefndir

Cymeradwywyd ein CIG gan Gomisiynydd y Gymraeg (CYG) ar y 19^{eg} Chwefror 2014. Nid oes unrhyw newidiadau sylweddol wedi bod i'n Cynllun ers ei gyflwyno.

Yn 2015, ymgynghorodd CYG ar gyflwyno Safonau Iaith Gymraeg ar gyfer sefydliadau yn gweithredu yng Nghymru. Hyd yn hyn, mae'r Safonau wedi'u cyflwyno ar gyfer sefydliadau'r sector cyhoeddus. Mae Cymdeithasau Tai yn parhau i aros iddynt gael eu cyflwyno. Felly, rydym yn parhau i weithredu yn unol â'n Cynllun presennol, sy'n seiliedig ar Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993.

Er mwyn paratoi ar gyfer cyflwyno'r Safonau, bu i ni:

- Gymryd rhan yn yr ymchwiliad Safonau Iaith Gymraeg gan CYG yn ystod Haf 2015.
- Cymryd rhan mewn ymgynghoriad dilynol yn ystod hydref 2017 ar Fesur yr Iaith Gymraeg.
- Defnyddio gwasanaeth cyfieithu gan Gymdeithas Dai arall ar gyfer ein gofynion cyfieithu ysgrifenedig.

Monitro cydymffurfiaeth

Caiff monitro parhaus y Cynllun ei gynnal ac mae'r adroddiad hwn yn rhan o'r monitro a gafodd ei adrodd i'n Bwrdd ar y 25^{ain} o Ebrill 2024 i'w gymeradwyo.

Mae ein Cynllun Gweithredu ar gyfer y 12 mis nesaf, sy'n seiliedig ar ein CIG presennol, wedi'i baratoi ac wedi'i gynnwys yn atodiad 1.

Crynodeb Weithredol

Ers derbyn cymeradwyaeth Comisiynydd y Gymraeg i Gynllun Iaith Gymraeg Tai Tarian ym mis Chwefror 2014, mae gwaith wedi mynd rhagddo i:

- **rhoi'r gweithrediadau yn y cynllun gweithredu gwreiddiol ar waith a chynlluniau gweithredu adolygedig wedi hynny.**
- **cefnogi staff a'n haelodau i ddysgu Cymraeg.**
- **casglu gwybodaeth am ddewis iaith Gymraeg gan ein cwsmeriaid; a**
- **diweddarau ein hunain am newidiadau sydd ar droed i ddeddfwriaeth iaith Gymraeg.**

O'r 19 gweithred yn y cynllun gweithredu adolygedig ar gyfer 2023/24:

- **mae'r mwyafrif wedi gweld cynnydd a byddant yn parhau i gael eu monitro wrth symud ymlaen.**

1. Monitro'r lefel o alw am y Gymraeg gan ein defnyddwyr gwasanaeth ac adlewyrchu hyn yn ein proses recriwtio os oes gofyn

Diweddariad o gynnydd

- Caiff pob swydd ei adolygu yn unigol gan y rheolwr perthnasol fel mae'r angen yn codi. Ar hyn o bryd, does dim swyddi wedi'u nodi fel bod hi'n hanfodol siarad Cymraeg ar eu cyfer. Mae hyn yn deillio oherwydd y lefel isel o alw am y Gymraeg yn yr ardaloedd lle rydym yn gweithredu.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.

Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred A.

2. Monitro pa mor rhugl yw staff yn y Gymraeg a gweithredu os oes angen

Diweddariad o gynnydd

- Rydym yn gofyn i bob aelod o staff ddarparu manylion pa mor rhugl ydynt yn y Gymraeg pan maent yn cychwyn eu cyflogaeth gyda Tai Tarian.
- Gwybodaeth gyfredol a gaiff ei ddal ar ba mor rhugl yw staff yn yr Iaith Gymraeg:

Cyflogeion Tai Tarian - yr iaith Gymraeg	
Gallu siarad ac ysgrifennu Cymraeg yn rhugl	16
Siaradwr Cymraeg rhugl	6
Gallu siarad ac ysgrifennu Cymraeg yn eithaf rhugl	18
Gallu siarad Cymraeg yn eithaf rhugl	7
Siaradwr newydd	33
Ychydig neu dim gwybodaeth	440
Heb ddatgelu	12
Cyfanswm	532

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.

Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred B.

3. Cynnal ymarferiad i hysbysu staff am bwysigrwydd darparu a diweddarau eu data iaith Gymraeg

Diweddariad o gynnydd

- Mae'r cwestiwn yma yn cael ei ofyn i bob aelod newydd o staff wrth iddynt gael eu penodi. Mae ein system AD yn dal y data am siaradwyr Cymraeg, mae gan staff y gallu i ddiweddarau eu sgiliau iaith Gymraeg o dan manylion personol ar y porth hunanwasanaeth staff.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.

Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred C.

4. Cynnal a diweddarau'r cyfeiriadur mewnol o staff sy'n siaradwyr Cymraeg rhugl neu rai sy'n gallu siarad ac ysgrifennu Cymraeg

Diweddariad o gynnydd

- Mae cyfeiriadur mewnol o staff sy'n siaradwyr Cymraeg rhugl ar gael ar ein mewnwyd.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.

Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred D.

5. Parhau i godi ymwybyddiaeth am y Cynllun Iaith Gymraeg ymhlith staff a chwsmeriaid drwy'r dull mwyaf priodol

Diweddariad o gynnydd

- Dros y 12 mis diwethaf, mae ein Cynllun Iaith Gymraeg wedi parhau i gael ei hybu i gwsmeriaid ar ein gwefan ac i'n staff dros ein mewnwyd.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.

Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred E.

6. Parhau i gasglu a chofnodi dewisiadau iaith ar gyfer cyfathrebu fel rhan o gasglu data Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant deiliaid contract

Diweddariad o gynnydd

- Dengys ein data cyfredol:

Camau nesaf:

Data Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant a gafodd ei ddal drwy'r system ddigidol newydd i'w

<ol style="list-style-type: none"> 1. Roedd 29 o'r 2,535 (1.14%) o ddeiliaid contract a gwestiynwyd yn dymuno i ni siarad gyda nhw yn Gymraeg. 2. Roedd 7 o'r 2,546 (0.27%) o ddeiliaid contract a gwestiynwyd yn dymuno i ni ysgrifennu atynt yn Gymraeg. 	<p>ystyried ar gyfer ei ddefnyddio wrth adrodd yn y dyfodol.</p> <p>Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred F.</p>
--	---

7. Dadansoddi data dewis iaith wrth gyfathrebu sydd wedi'i gasglu ac ystyried ei effaith ar gyflawni gwasanaeth	
<p>Diweddariad o gynnydd</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rydym wedi ystyried dewis iaith wrth gyfathrebu wrth edrych ar ddarparu gwasanaeth. Er enghraifft, rydym wedi dynodi Swyddog Perthynas Tenantiaid sy'n siarad Cymraeg yn yr ardal lle mae'r rhan fwyaf o'r deiliaid contract sydd wedi nodi eu bod yn dymuno i ni siarad gyda nhw yn Gymraeg yn byw. • O ganlyniad i'r data, rydym wedi cyflwyno ap cyfieithu fideo 'Language Line' sy'n rhoi'r opsiwn i gwsmeriaid gael mynediad yn syth at siaradwr Cymraeg. Gallwn ddarparu'r gwasanaeth yn eu dewis iaith os nad oes siaradwr Cymraeg ar gael drwy wneud hyn. 	<p>Camau nesaf:</p> <p>Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.</p> <p>Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred G.</p>

8. Parhau i fonitro'r lefelau o alw am iaith Gymraeg gan ein deiliaid contract a phenderfynu ar sut i ymdrin â hyn er mwyn diwallu'r galw.	
<p>Diweddariad o gynnydd</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r lefel o alw am wasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg wedi parhau yn isel. Nid ydym wedi derbyn unrhyw geisiadau i ddarparu gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg yn ystod y 12 mis diwethaf. 	<p>Camau nesaf:</p> <p>Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.</p> <p>Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred H.</p>

9. Monitro defnydd ac ansawdd y broses gyfieithu i Gymraeg

Diweddariad o gynnydd

- Cymdeithas Dai Adra sy'n darparu gwasanaethau cyfieithu ysgrifenedig i ni. Does dim problemau wedi codi mewn perthynas ag ansawdd y gwasanaeth.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.
Cynllun gweithredu 2024/25 - gweithred I.

10. Diweddarau myfyrwyr iaith Gymraeg am gyfleoedd yn lleol i ymarfer yr hyn y maent yn ei ddysgu

Diweddariad o gynnydd

- Ym mis Medi 2023, bu i ni ail gyflwyno cyrsiau dysgu Gymraeg wyneb yn wyneb ar gyfer dechreuwyr i staff a deiliaid contract. Cafodd gwybodaeth i fynegi diddordeb yn y cwrs dysgu Gymraeg ei rannu gyda staff drwy e-bost, ar ein mewnwyd staff, 'Our Place' a 'The Adviser'. Cafodd gwybodaeth i ddeiliaid contract ei rannu drwy ein cyhoeddiad ar gyfer deiliaid contract 'Cartref' a gwefan Tai Tarian: [Learn Welsh - Tai Tarian](#)

Camau nesaf:

Rydym yn archwilio'r opsiynau ar gyfer y flwyddyn academaidd nesaf, drwy ein partneriaid addysg lleol ac yn ystyried cynnwys gweithdai ar gyfer dysgwyr gyda siaradwyr Gymraeg presennol, i gryfhau'r dysgu. Bydd hyn yn cael ei gefnogi gan gynllun cyfathrebu i sicrhau bod holl ddysgwyr yn gwybod am y cyfleoedd sydd ar gael.

Cynllun gweithredu 2024/25 - gweithred J.

11. Parhau i gynnig hyfforddiant iaith Gymraeg i staff

Diweddariad o gynnydd

- Ym mis Medi 2023, bu i ni ail gyflwyno cwrs dysgu Gymraeg wyneb yn wyneb ar gyfer dechreuwyr i staff a deiliaid contract, mynegodd 14 aelod o staff ddiddordeb yn y cwrs, mae 5 aelod o staff wedi cychwyn y cwrs ac wedi mynychu yn gyson Mynegodd 18 deiliad contract ddiddordeb yn y cwrs, nid

Camau nesaf:

Rydym yn edrych ar opsiynau ar gyfer y flwyddyn academaidd nesaf drwy ein partneriaid addysg lleol ac yn ystyried cynnwys gweithdai ar gyfer siaradwyr Gymraeg presennol, i gryfhau'r dysgu.

Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred K.

oes unrhyw ddeiliaid contract wedi cychwyn y cwrs am resymau yn ymwneud ag iechyd ac ymrwymiad amser.

12. Gwerthuso darpariaeth hyfforddiant iaith Gymraeg presennol gydag aelodau ar ôl i'r cwrs presennol ddod i ben ac yna penderfynu sut i symud ymlaen.

Diweddariad o gynnydd

- Bydd y cwrs presennol yn dod i ben ym mis Mehefin 2024, y consensws cyffredinol ymhlith y myfyrwyr yw eu bod yn mwynhau'r cwrs. Mae bob myfyriwr wedi rhoi eu hunain ymlaen i gwblhau arholiad ar gyfer achrediad ar ddiwedd y cwrs.

Camau nesaf:

Byddwn yn gwerthuso'r cwrs.
Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred L.

13. Parhau i ddangos datganiadau iaith Gymraeg yn ein prif dderbynfa

Diweddariad o gynnydd

- Mae arwydd yn nodi sut i gyfathrebu gyda Tai Tarian yn Gymraeg wedi'i osod mewn lle amlwg ar ddesg y dderbynfa yn y brif swyddfa.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.
Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred M

14. Cynnwys datganiad yn ein Datganiadau Ariannol blynyddol a gaiff eu cyhoeddi yn nodi lle gall aelodau'r cyhoedd gael copi o'n hadroddiad monitro CIG i'r Comisiynydd.

Diweddariad o gynnydd

- Mae ein Datganiadau Ariannol sy'n cael eu cyhoeddi ym mis Gorffennaf bob blwyddyn, yn cynnwys manylion bod ein hadroddiad monitro CIG ar gael ar ein gwefan.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.
Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred N.

15. Adolygu CIG Tai Tarian pan gaiff canlyniad Safonau Iaith Gymraeg eu cyhoeddi ar gyfer Cymdeithasau Tai

Diweddariad o gynnydd

- Rydym ar hyn o bryd yn disgwyl am gyhoeddi'r Safonau Iaith Gymraeg. Byddwn yn ymgysylltu gyda Cartrefi Cymunedol Cymru pan a phryd fydd diweddariadau pellach ar gael.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.
Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred O.

16. Paratoi adroddiad blynyddol i'r Bwrdd a CYG ar CIG Tai Tarian

Diweddariad o gynnydd

- Adolygydd ein hadroddiad monitro CIG blynyddol ar gyfer 2023/24 gan y Bwrdd ar 25 Ebrill 2024.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.
Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred P.

17. Monitro sylwadau, canmoliaeth a chwynion mewn perthynas â'r CIG

Diweddariad o gynnydd

- Hyd yma, nid yw Tai Tarian wedi derbyn unrhyw sylwadau, canmoliaeth na chwynion mewn perthynas â'r CIG ers i ni gychwyn masnachu ym mis Mawrth 2011.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.
Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred Q.

18. Parhau i rannu cortyn gwddf 'Siaradwr Cymraeg' i weithwyr newydd sy'n siarad Cymraeg

Diweddariad o gynnydd

- Mae proses ar waith i sicrhau bod cortyn 'Siaradwr Cymraeg' yn cael ei rannu gyda staff newydd sy'n datgan eu bod yn siaradwr Cymraeg. Mae hyn yn ei gwneud hi'n hawdd i'n cwsmeriaid adnabod siaradwyr Cymraeg.

Camau nesaf:

Byddwn yn parhau i fonitro'r weithred hon.
Cynllun gweithredu 2024/25 – gweithred R.

19. Bydd Tai Tarian yn cefnogi Cymraeg yn y Fwrdeistref

Diweddariad o gynnydd

Camau nesaf:

- Ym mis Medi 2023 bu i ni ail gyflwyno cwrs dysgu Cymraeg wyneb yn wyneb ar gyfer dechreuwyr i staff a deiliaid contract.

Rydym yn edrych ar opsiynau ar gyfer y flwyddyn academaidd nesaf drwy ein partneriaeth addysg leol. Cynllun gweithredu 2024/25 - gweithred S.

Atodiad 1

Cynllun Gweithredu Cynllun Iaith Gymraeg (CIG) 2024/ 25

Gweithred	Yn parhau neu'n Newydd	Gweithred	Swyddog Arweiniol	Amserlen
A	Yn parhau	Monitro'r lefel o alw am y Gymraeg gan ein defnyddwyr gwasanaeth ac adlewyrchu hyn yn ein proses recriwtio os oes gofyn	Llywodraethu Corfforaethol a Rheolwr Cydymffurfio a Phartner Busnes EDI	Parhaus
B	Yn parhau	Monitro pa mor rhugl yw Cymraeg staff a gweithredu yn briodol, os oes angen, cynnal ymarferiad i hysbysu staff am bwysigrwydd darparu a diweddarau eu data iaith Gymraeg.	Swyddog AD	Parhaus
C	Yn parhau	Cynnal ymarferiad i hysbysu staff am bwysigrwydd darparu a diweddarau eu data iaith Gymraeg	Swyddog Cyfathrebu AD a Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio	Parhaus
D	Yn parhau	Cynnal a diweddarau y cyfeiriadur mewnol o staff sy'n siaradwyr Cymraeg rhugl ac yn gallu ysgrifennu Cymraeg.	Swyddog AD	Parhaus
H	Yn parhau	Parhau i godi ymwybyddiaeth am y Cynllun Iaith Gymraeg ymhlith staff a chwsmeriaid drwy'r dull mwyaf priodol	Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio	Parhaus
F	Yn parhau	Parhau i gasglu a chofnodi dewisiadau iaith ar gyfer cyfathrebu fel rhan o gasglu data Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant	Partner Busnes EDI	Parhaus
G	Yn parhau	Dadansoddi data dewis iaith wrth gyfathrebu sydd wedi'i gasglu ac ystyried ei effaith ar ddarpariaeth gwasanaeth	Dadansoddwr Cynllunio Busnes a Pherfformiad	Parhaus
H	Yn parhau	Parhau i fonitro'r lefelau o alw am iaith Gymraeg gan ein deiliaid contract a phenderfynu ar sut i ymdrin â hyn er mwyn diwallu'r galw.	Partner Busnes EDI	Parhaus

I	Yn parhau	Monitro defnydd ac ansawdd y broses gyfieithu i Gymraeg.	Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio	Parhaus
J	Yn parhau	Diweddarau myfyrwyr iaith Gymraeg am gyfleoedd yn lleol i ymarfer yr hyn y maent yn ei ddysgu	Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio	Parhaus
K	Yn parhau	Parhau i gynnig hyfforddiant iaith Gymraeg i staff	Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio	Parhaus
L	Yn parhau	Gwerthuso darpariaeth hyfforddiant iaith Gymraeg presennol gydag aelodau ar ôl i'r cwrs presennol ddod i ben ac yna penderfynu sut i symud ymlaen	Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio	Parhaus
M	Yn parhau	Parhau i ddangos datganiadau iaith Gymraeg yn ein prif dderbynfa	Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio a Chyfathrebu	Parhaus
N	Yn parhau	Parhau i gynnwys datganiad yn ein Datganiadau Ariannol blynyddol cyhoeddedig, yn nodi lle gall aelodau'r cyhoedd gael copi o'n hadroddiad monitro Cynllun Iaith Gymraeg blynyddol i CyG.	Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio a Chyllid	31/07/24
O	Yn parhau	Adolygu CIG Tai Tarian pan gaiff canlyniad Safonau Iaith Gymraeg eu cyhoeddi ar gyfer Cymdeithasau Tai	Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio	Pan fyddant wedi eu cyhoeddi
P	Yn parhau	Paratoi adroddiad blynyddol i'r Bwrdd a CYG ar CIG Tai Tarian	Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio	30/06/24
Q	Yn parhau	Monitro sylwadau, canmoliaeth a chwynion mewn perthynas â'r CIG	Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio	Parhaus
R	Yn parhau	Parhau i rannu cortyn gwddf 'Siaradwr Cymraeg' i weithwyr newydd sy'n siarad Cymraeg	Swyddog AD a Thechnegydd Desg	Parhaus

			Gwasanaeth Technoleg ac Arloesedd	
S	Yn parhau	Bydd Tai Tarian yn cefnogi Cymraeg yn y Fwrdeistref	Swyddog Cyfathrebu a Rheolwr Llywodraethu Corfforaethol a Chydymffurfio	Parhaus